

T

L 190-72-0

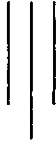
MN 3852

BIBLIOTHEEK
INSTITUUT VOOR
BODEMVRUCHTBAARHEID
GRONINGEN

INSTITUUT VOOR DE VEREDELING
VAN TUINBOUWGEWASSEN
WAGENINGEN

SEPARAAT
No. 15596

MEDEDELING 26

OCTOBER 1951

BESCHERMING VAN DE
KWEKERSEIGENDOM

347.778
; 631.52

DOOR

DR O. BANGA

*With an English summary (page 646):
Protection of plant breeders rights*

OVERDRUK UIT HET AUGUSTUS/SEPTEMBER-NUMMER VAN DE
MEDEDELINGEN DIRECTEUR VAN DE TUINBOUW, 14, No. 8 616-646, 1951

in 480276 - 1951

INSTITUUT VOOR DE VEREDELING VAN TUINBOUWGEWASSEN

Stichting staande onder toezicht van het Ministerie
van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening

BESTUUR

<i>N. Veldhuysen van Zanten</i>	te Enkhuizen, Voorzitter	}	Uit de kringen van de tuinzaadbedrijven.
<i>J. J. van den Berg</i>	te Naaldwijk		
<i>J. J. Meddens</i>	te Nunhem	}	Uit de kringen van de boomkwekerijbedrijven.
<i>D. Barten</i>	te N. Scharwoude		
<i>P. v. d. Have</i>	te Kapelle Biezeling	}	Uit de kringen van de groentetelers.
<i>E. Kuiper</i>	te Veendam		
<i>J. Keiren</i>	te Lottum	}	Uit de kringen van de fruittelers.
<i>P. van Straalen</i>	te Amersfoort		
<i>Ir C. Koopman</i>	te Hoofddorp	}	Adviserende leden.
<i>Dr Ir C. Rietsema</i>	te Hoorn		
<i>Prof. Dr Ir S. J. Wellensiek</i>	te Wageningen		

STAF

Dr O. Banga, i.i., Directeur.

Secretariaat	Onderzoekers	Rassendocumentatie
<i>R. Vos,</i> secretaris.	<i>I. Groentegewassen en kruiden .</i>	<i>N. G. Uilenburg,</i> chef rassenaarchief groentegewassen.
Administratie	<i>Ir J. Sneep,</i> blad- en koolgewassen.	<i>W. Koopmans,</i> chef rassenaarchief fruitgewassen.
<i>J. W. van Eijndhoven,</i> administrateur.	<i>Ir J. M. Andeweg,</i> groenten met vlezig vruchten.	<i>W. E. G. de Bruin,</i> nieuwe rassen.
Proeftuinen	<i>Ir N. Hubbeling,</i> peulvruchten.	<i>G. Komen,</i> praktijkproeven.
<i>J. Tromp,</i> tuinchef „De Goor” en Bornse Steeg.	<i>Ir G. Elzenga,</i> kruiden.	<i>J. Baër,</i> chef graphische afdeling
<i>H. J. Blaas,</i> bedrijfsleider de „Santacker”.	<i>II. Fruitgewassen.</i>	<i>J. W. Gijsbers,</i> fotograaf.
	<i>E. T. Nannenga,</i> biol. drs, kenmerkonderzoek fruitgewassen.	Kwaliteitsonderzoek
	<i>Mej. Ir H. G. Kronenberg,</i> klein fruit.	<i>J. H. Luyerink.</i>
	<i>Ir P. de Sonnaville,</i> appel, peer, pruim.	Bibliotheek
	<i>Ir C. J. Gerritsen,</i> kers, noot, e.a.	<i>W. Koopmans,</i> bibliothecaris.
	<i>III. Siergewassen en laanbomen.</i>	<i>G. de Bruyn,</i> documentalist.
	<i>Dr B. K. Boom,</i> systematiek, kenmerkonderzoek, nomenclatuur.	
	<i>IV. Bijzonder onderzoek.</i>	
	<i>M. Keuls,</i> proefveldtechniek.	
	<i>Ir J. Floor,</i> vermenigvuldiging fruitgewassen.	
	<i>J. P. Braak,</i> biol. drs. vermenigvuldigingsfysiologie.	
	<i>Ir L. Smeets,</i> ontwikkelingsfysiologie.	
	<i>J. W. de Bruyn,</i> pharm. drs, phytochemie.	
	<i>A. C. Bellaart,</i> chem. drs, kruidenchemie.	

BESCHERMING VAN DE KWEKERSEIGENDOM

Protection of plant breeders rights

INHOUD

	Blz.		Blz.
De wenselijkheid van kwekersrechten	636	Identificeerbaarheid van de rassen en hun benaming	640
Er is een begin	637	Overheidscontrole op de toelating van rassen tot het handelsverkeer . . .	642
Plant Patent Act 1930	637	Het juiste evenwicht	644
Kwekersbesluit 1941	637	Samenvatting	644
Toepassing van „la loi du 1er août 1905 sur la répression des fraudes” op de zaadhandel in Frankrijk (Décret no. 49—773 du 11 juin 1949)	639	Punten uit de discussie	645
		Summary	646

DE WENSELIJKHEID VAN KWEKERSRECHTEN

Creatief werkende mensen, o.m. uitvinders en kwekers, moeten zich tijdelijk afwenden van de directe strijd om het bestaan, om hun creaties te kunnen doen. Daardoor staan zij in deze strijd zwakker dan de niet-creërenden, die hun aandacht voortdurend op deze strijd gevestigd kunnen houden. Daar de maatschappij groot belang heeft bij het creatieve werk, is men er toe gekomen, de personen die zich hieraan wijden te beschermen, en wel d.m.v. octrooirechten, auteursrechten en ook kwekersrechten.

Zullen de kwekersrechten hun doel bereiken, dan zullen zij het een kweker mogelijk moeten maken, van de revenuen die zijn creaties opleveren, zelf een zeer behoorlijk deel mee te genieten. Tot in de huidige tijd was het zo, dat een kweker zijn ras kwijt was, zodra hij het in het verkeer had gebracht. De winsten die met behulp van het nieuwe ras konden worden gemaakt, kwamen dan overwegend in de zak van de bedrijven, die gespecialiseerd zijn op een goede distributie- en reclameapparatuur. Dit was al pijnlijk bij de betrekkelijk eenvoudige veredelingsstechniek die men in het verleden placht toe te passen. Maar dit zal nog vele malen pijnlijker zijn bij de toekomstige ontwikkeling van de plantenveredeling. Want door de ontplooiing van wetenschappen als genetica en physiologie, om er maar een paar te noemen die voor de plantenveredeling van eminent belang zijn, zijn de mogelijkheden voor de verdelingsstechniek enorm toegenomen, en zal er meer gespecialiseerde arbeid en meer speciale apparatuur voor nodig zijn. M.a.w., door de grotere investering in het verdelingswerk, zal er nog meer behoefte komen aan een vastere basis voor de calculatie van de kosten en mogelijke inkomsten, dan vroeger.

Om althans iets t.a.v. de mogelijke inkomsten te kunnen calculeren, is het bestaan van kwekersrechten wel zeer belangrijk.

ER IS EEN BEGIN

De conclusie is dus: de kweker moet zijn kwekersrecht hebben. Ergo: formuleer het en stel het in. De ervaring heeft echter geleerd, dat men een ding als het kwekersrecht niet zo maar even in één keer compleet in kannen en kruiken kan formuleren en invoeren. Het is zodanig verweven met biologische en maatschappelijke begrippen en toestanden, dat het pas na groei over een betrekkelijk breed front tot volledige realisatie kan komen. Wat er tot nu toe gegroeid is, moeten we dan ook als een begin beschouwen, als een begin, dat zich voort kan zetten, naarmate allerlei noodzakelijke voorwaarden zullen zijn vervuld.

PLANT PATENT ACT 1930

De Amerikanen waren de eersten, die een wet op de bescherming van de kwekers-eigendom maakten. Als nieuw onderdeel van de gewone octrooiwet werd in de V. S. in 1930 de z.g.n. Plant Patent Act in werking gesteld. Deze maakt het mogelijk op nieuwe rassen van vegetatief voortgekweekte gewassen (met uitzondering van die welke door middel van knollen worden vermenigvuldigd) een patent te verkrijgen.

De algemene procedure is aldus, dat de aanmelder van een nieuw ras zijn aanmelding plus een zo nauwkeurig mogelijke beschrijving, voorzien van één of meer afbeeldingen, naar het Patent Office zendt. Dit bureau laat de beschrijving en afbeeldingen onderzoeken door de gewassen-specialisten van het Bureau of Plant Industry. Achten dezen de hierin weergegeven evidentie voldoende, dan zal de Commissioner of Patents (Patent Office) het betreffende ras in de regel inschrijven. Achten zij de evidentie niet voldoende, dan wordt de aanvraag afgewezen.

Op het Patent Office bevinden zich de plantenpatenten, die in de loop der jaren zijn ingeschreven. In 1943 waren dit er al 610. De beschrijvingen die men op zo'n patent aantreft, lopen zeer uiteen. Zij zijn gemaakt door de aanvragers en vertonen vaak alle kenmerken van amateurisme.

Er worden nog steeds nieuwe rassen van vegetatief voortgekweekte gewassen op het Patent Office ter inschrijving aangeboden. Maar volgens de Amerikanen, die ik er over gesproken heb, doet men dit op het moment meer om de reclamewaarde van de officiële publicatie, die uit de inschrijving voortvloeit, dan om de bescherming van zijn kwekersrecht. In de praktijk is n.l. gebleken, dat het voor de kweker bijzonder moeilijk is, voor de rechter een eventuele inbreuk op zijn plantenpatent te bewijzen. Vermoedelijk hangt dit samen met het amateuristische karakter van de meeste beschrijvingen en met de onvoldoende ontwikkeling van een officieel instituut dat op het gebied van het rassenonderzoek gespecialiseerd is, en als objectief deskundige de rechter kan adviseren.

Hoe het ook zij, na de eerste stoot vooruit is in de Verenigde Staten de belangstelling voor de bescherming van kwekersrechten wat geluwd. Maar zoals het wel meer gaat met moeilijke dingen die toch bestaansrecht hebben: ze komen op, raken wat op de achtergrond, omdat ze nog een verdere rijping moeten doormaken, en komen dan weer opnieuw naar voren. Ook al zou het vraagstuk van het kwekersrecht nog meer stille rijpingsperioden moeten doormaken, verdwijnen zal het toch niet meer.

KWEKERSBESLUIT 1941

De tweede stoot kwam uit Nederland in de vorm van het Kwekersbesluit 1941. Dit schept de mogelijkheid voor:

- a. het verkrijgen van een kwekersrecht op een nieuw ras;
- b. publiekrechtelijke maatregelen ten aanzien van het verkeer met voortkwekingsmateriaal van rassen.

Voor de tuinbouwgewassen is alleen *a* van toepassing verklaard. Voor zover er op het moment publiekrechtelijke maatregelen ten aanzien van het verkeer met voortkwekingsmateriaal zijn getroffen, zijn deze buiten het Kwekersbesluit 1941 om geregeld, nl. in het Besluit Tuinbouwkeuringsdienst 1941 (aangesloten) en het Aansluitingsbesluit Boomkwekerijgewassen 1941. Het kwekersrecht wordt geregeld in hoofdstuk II van het Kwekersbesluit 1941. Wat is hierin nu nieuw in vergelijking met de Amerikaanse Plant Patent Act?

Het Kwekersbesluit 1941 schept evenals de Plant Patent Act de mogelijkheid voor het verkrijgen van een soort planten-patent op een bepaald ras, maar is onafhankelijk van de Octrooiwet zelfstandig opgezet. Daardoor kan het Kwekersbesluit gemakkelijker rekening houden met de eigenaardigheden van het domein van de planten.

Het kwekersrecht van het Kwekersbesluit 1941 kan, in tegenstelling met dat van de Plant Patent Act, in twee vormen tot uiting komen:

- a.* In de vorm van een monopolie voor de kweker, zoals ook de Plant Patent Act geeft;
- b.* In de vorm van kwekersvergoeding; de kweker is dan verplicht nabouw van zijn ras toe te laten.

Welke vorm het kwekersrecht in een bepaald geval zal hebben, wordt in het Kwekersbesluit afhankelijk gesteld van de vraag of er al of niet een gebonden rassenlijst, in de zin van het Kwekersbesluit, voor het betreffende gewas is ingesteld. In de praktijk is echter gebleken dat de aard van het gewas hierin meer primair moet worden geacht.

Om een paar voorbeelden te noemen: voor een aardappel en een vruchtboom zal de onder *b* genoemde vorm de beste zijn, omdat bij deze gewassen een gespreide vermenigvuldiging het meest praktisch is (het ras blijft toch constant; één bedrijf kan moeilijk de gehele vraag voldoen; gezondheidsselectie); voor een suikerbiet zal de onder *a* genoemde vorm het meest voor de hand liggen (alleen al selecterend is het ras in stand te houden; één bedrijf kan zeer veel zaad produceren).

In de Plant Patent Act is de aardappel van patentering uitgesloten, omdat men er op grond van het algemeen belang bezwaar tegen had, dat de productie van zo'n belangrijk voedingsgewas door een monopolie zou kunnen worden bemoeilijkt. De onder *b* genoemde vorm van het Nederlandse kwekersrecht maakt het echter mogelijk deze monopolisering uit te sluiten met behoud van het recht van de kweker op een zekere mate van beloning voor zijn kweekwerk. Uitbetaling van kwekersvergoeding onder verplichte toelating van nabouw vooronderstelt een instantie die voor de verzameling en de uitbetaling van de kwekersvergoeding zorgt. Hetzelfde kan ook worden bereikt met dwanglicentie. De kweker krijgt dan het monopolie, op voorwaarde dat hij onder heffing van licentie het ras ook aan anderen ter exploitatie in handen geeft.

Verder sluit de Plant Patent Act alle door zaad vermenigvuldigde gewassen van patentering uit. Het Kwekersbesluit 1941 daarentegen laat in beginsel voor alle soorten van planten verkrijging van kwekersrecht toe. Dit is volgens het algemene gevoelen van de kwekers ook de meest gewenste toestand. Technisch is het echter alleen mogelijk identificeerbare rassen te beschermen. Ik zal hier straks op terugkomen en nu alleen opmerken, dat van dit technische gezichtspunt uit, behalve de nieuwe rassen van vegetatief vermeerderde gewassen, in ieder geval ook de meeste nieuwe rassen van zelfbestuivers en de nieuwe grondrassen van kruisbestuivers beschermbaar zijn. Het Kwekersbesluit is dus van een veel wijdere strekking dan de Plant Patent Act.

Verder wijkt de procedure op grond van het Kwekersbesluit 1941 o.m. hierin van de Amerikaanse procedure af, dat niet de beschrijving van de kweker doorslaggevend is, maar de beschrijving (plus de gehele verdere documentatie) van de onderzoekinstelling.

Ook het Kwekersbesluit 1941, zoals het er momenteel ligt, is niet het laatste woord over het kwekersrecht. In landbouwkringen zijn al uitvoerige discussies gehouden over eventuele wijzigingen. In tuinbouwkringen zit men hier nog middenin.

**TOEPASSING VAN „LA LOI DU 1ER AOÛT 1905 SUR LA RÉPRESSION DES FRAUDES”
OP DE ZAADHANDEL IN FRANKRIJK (DÉCRET NO 49—773 DU 11 JUIN 1949)**

Ondertussen is in Frankrijk een interessante ontwikkeling aan de gang, die in de geschetste lijn van kwekersbescherming wellicht verdere perspectieven kan bieden. In 1932 was reeds een decreet uitgevaardigd, waarbij een catalogue van gewassen en rassen, benevens een register van kweekproducten was ingesteld. Verder werd in 1942 per decreet een „comité technique permanent de sélection des plantes cultivées” in het leven geroepen dat de „catalogue” moest maken. Dit comité, dat grotendeels uit experts van zaadfirma's bestaat, is inderdaad begonnen met het samenstellen van lijsten van de in het verkeer zijnde rassen van een aantal gewassen.

Te Versailles, op het proefstation voor plantenveredeling, maakt men van deze rassen nadere beschrijvingen en documentaties, en zo mogen we dus aannemen, dat men op een gegeven moment voor bepaalde gewassen inderdaad een bepaalde door het zaadvak aanvaarde opinie zal hebben over de vraag, wat de juiste naam is voor een bepaald ras.

Hierop sluit nu aan het Decreet no. 49—773 van 11 Juni 1949, waarin o.m. wordt bepaald:

a. dat in het handelsverkeer iedere aanduiding van voortkwekingsmateriaal van een ras dat in de „catalogue” is opgenomen, moet overeenkomen met die van de „catalogue”;

b. dat van nieuwe rassen geen voortkwekingsmateriaal mag worden verkocht, dan na inschrijving in de „catalogue”;

c. dat in het handelsverkeer het voortkwekingsmateriaal moet zijn voorzien van een etiket, noemende de naam en het adres van de verkoper, benevens de namen van gewas en ras. Deze zelfde aanduidingen moeten ook in de facturen en in de boekhouding worden genoemd. Een en ander staat onder contrôle van de „Service de la répression des fraudes”.

Eerst heeft men gedacht dat plaatsing van een nieuw ras op de „catalogue”, plus inschrijving van de rasnaam als handelsmerk, het gehele probleem van de kwekersbescherming zou oplossen. Een rasnaam en een handelsmerk zijn echter zulke verschillende dingen, dat men hiervan heeft afgezien. Men zoekt het nu in de instelling van een brevet végétal, een soort plantenpatent dus.

Het nieuwe punt in de Franse wetgeving is, dat verhandeling van een ras onder een andere naam dan er voor is vastgesteld, kan worden vervolgd als fraude.

De vaststelling van de naam geschiedt in de „catalogue”, d.w.z. in een algemeen rassenregister (dat dus niet uitsluitend namen van nieuwe rassen bevat), dat wordt bijgehouden in actieve samenwerking met de vakmensen.

IDENTIFICEERBAARHEID VAN DE RASSEN EN HUN BENAMING

Wat tot nu toe besproken is, hangt ten nauwste samen met de mogelijkheid een ras als een vaste zaak, als iets bepaalds, iets identificeerbaars te stellen. Anders wordt het met de rassenregisters en de rechten op rassen, van technisch standpunt gezien, een onontwarbare chaos.

We mogen alleen van ras spreken, als we te maken hebben met een type van een bepaald gewas, dat constant reproduceerbaar en daardoor identificeerbaar is. Rassen van vegetatief voortgekweekte gewassen en van zelfbestuivers zijn in de regel constant reproduceerbaar en derhalve identificeerbaar. Weliswaar komt het voor, dat door een kleine mutatie of door vermenging met bijna gelijke zaailingen van een ras groepjes van twee of soms meer typen van een ras van een vegetatief vermenigvuldigd gewas ontstaan, die in hun gebruikswaarde een weinig verschillen, maar op het oog uiterst moeilijk te onderscheiden zijn. Dit komt b.v. bij kersen, aardbeien en rode bessen voor. Maar in de regel biedt de rassen-identificatie hier geen moeilijkheden. We mogen vertrouwen, dat een verdere verfijning van de kenmerk-analyse hier de oplossing kan brengen voor de onderscheiding van de resterende moeilijke groepjes. Hetzelfde geldt voor groepjes bijna gelijke rassen van zelfbestuivers, zoals we dit b.v. bij snijbloemen kunnen aantreffen.

Rassen van kruisbestuivers daarentegen zijn nooit geheel constant. Wel is het hoofdtype constant reproduceerbaar, maar de speciale selectie, die men hiervan in iedere generatie wint, verschilt naar de selecteur die de selectie heeft uitgevoerd en naar het jaar waarin de selectie heeft plaats gehad. Verfijning van de kenmerk-analyse kan hier nooit helpen, want de moeilijkheid schuilt niet in een te grove waarneming, maar in de principieel aanwezige variabiliteit van de selectie. Dit is buitengewoon belangrijk met het oog op het plaatsen van namen in rassenregisters en het toekennen van rechten op rassen.

Om de bespreking van deze zaken gemakkelijker te maken hebben wij hier een bepaalde terminologie ingevoerd. Het constant reproduceerbare hoofdtype van een kruisbestuiver noemen we *grondras*. Het product dat men hieruit door selectie voortdurend opnieuw wint, noemen we *selectie*. Het grondras is identificeerbaar, de selectie niet.

Vatbaar voor plaatsing in een rassenregister zijn derhalve in het algemeen:

- a. Rassen van vegetatief voortgekweekte gewassen en van zelfbestuivers.
- b. De grondrassen van kruisbestuivers.

Vatbaar voor kwekersrecht zijn *nieuwe rassen* van categorie a en *nieuwe grondrassen* van categorie b.

Hiermee hebben wij ook meteen een bevredigende grondslag voor de benaming van rassen.

Een ras van een vegetatief vermenigvuldigd gewas heeft één vaste naam. Volgens de nomenclatuur-regels is de oudste voor dit ras gepubliceerde naam de geldige.

Een ras van een zelfbestuiver heeft eveneens één vaste naam. Een slaboon Dubbele Witte z.dr. was 10 jaar geleden hetzelfde ras als vandaag en zal het, naar wij verwachten, over 10 jaar ook nog zijn. Toch doen zich bij zelfbestuivers ook wel eens eigenaardige verglijdingen in een ras voor. Zo zijn er van het tomatenras Ailsa Craig

typen met fijnere en andere met grovere vruchten. In hoeverre dit een kwestie van inkruising met andere rassen of van kleine mutaties in het ras is, is ons nog niet geheel duidelijk. Maar in ieder geval hebben we hier onder één naam meer dan één, grotendeels gelijke, maar in een onderdeel toch iets van elkaar afwijkende, constant reproduceerbare typen gekregen. Ik geloof, dat men in zo'n geval het beste de oude naam voor deze vlak bij elkaar staande typen kan aanhouden, onder toevoeging van een nadere aanduiding.

Als we even afzien van zulke kleine groepjes bijna gelijke typen, heeft men bij vegetatief voortgekweekte gewassen en bij zelfbestuivers in de praktijk over het algemeen met synoniemkwesties niet veel last. Iedere normale boomkweker en iedere normale zaadproducent voelt het als iets belachelijks, als hij een Boskoop of een Dubbele Witte z.dr. ineens onder een andere naam in de handel zou brengen.

De synoniem-kwesties doen zich in het bijzonder voor bij de kruisbestuivers. En dat is ook logisch en niet eens geheel ongerechtvaardigd. Immers, verondersteld mag worden, dat inderdaad iedere selecteur een iets andere selectie uit een zelfde grondras zal halen. Toch is de wens naar wat meer helderheid op dit gebied vanzelfsprekend. En deze wens kan worden vervuld met behulp van de begrippen grondras en selectie. Het grondras is identificeerbaar en vatbaar voor een vaste benaming. Hiervoor past het best een ietwat omschrijvende naam; een fantasienaam worde zoveel mogelijk vermeden. De selectie daarentegen is niet identificeerbaar. Daarom kan zij ook geen vaste rasnaam hebben, maar wel een aanduiding, die verwijst naar het bedrijf waar zij geregeld gewonnen wordt. De eenvoudigste aanduiding van een selectie is de naam van het grondras, gevolgd door „selectie Pietersen”, als het selectiebedrijf Pietersen de selecteur is. Een selectie kan echter ook worden aangeduid met een fantasienaam. Deze fantasienaam staat dan in de plaats van de naam van het bedrijf, dat de selectie geregeld produceert; hij heeft feitelijk niet het karakter van een rasnaam, maar van een handelsmerk.

Met deze beschouwingen als achtergrond, heb ik het gevoel, dat wij er in de praktijk al erg dicht aan toe zijn:

a. de naam van een ras van een vegetatief voortgekweekt gewas, de naam van een ras van een zelfbestuiver en de naam van een grondras van een kruisbestuiver als een vaste zaak te beschouwen, en het opzettelijk gebruiken van een andere naam als fraude te kwalificeren; en

b. de benaming van een selectie uit een grondras over te laten aan het bedrijf, dat de selectie geregeld produceert, mits er op een of andere manier bij wordt aangegeven tot welk grondras de selectie behoort.

Hieraan zou ik dan verder de conclusie willen verbinden, dat de onder *a* genoemde categorie van namen in de toekomst niet meer vatbaar behoort te zijn voor inschrijving als handelsmerk. Inschrijving van een werkelijke rasnaam als handelsmerk is slechts een surrogaat-methode tot wering van inbreuken op de belangen van de kweker, en kan vervallen zodra bescherming van een kwekersrecht op het ras zelf een feit is geworden. Immers, deze bescherming impliceert de bescherming van de naam. Natuurlijk zouden we hier in Nederland pas toe kunnen overgaan, zodra deze conclusie internationaal zou zijn aanvaard.

De benaming van een selectie uit een grondras moet vanwege haar karakter van handelsmerk wel vatbaar blijven voor inschrijving bij het Merkenbureau. Zij hoort m.i. niet in een rassenregister, waarin namen van rassen worden geregistreerd, met de bedoeling voor een vastomschreven ras een vaste naam te fixeren.

OVERHEIDSCONTROLE OP DE TOELATING VAN RASSEN TOT HET HANDELSVERKEER

Behalve langs de privaatrechtelijke weg van het Plant Patent, het Kwekersrecht op een ras en het Brevet Végétal heeft men ook van geheel andere zijden het probleem van het economisch bestaansbaar maken van kweekwerk benaderd.

Deze richting is, voor zover mij bekend, het eerst in Duitsland ingeslagen. Daar is men uitgegaan van het streven, ter bevordering van de land- en tuinbouw, alleen hoogwaardig voortkweekingsmateriaal tot het handelsverkeer toe te laten. Alleen het voortkweekingsmateriaal van bepaalde, op hun gebruikswaarde beproefde en goed bevonden rassen mag in het verkeer worden gebracht, zulks verder onder de voorwaarde van te voldoen aan bepaalde keuringseisen.

Men onderscheidt „Hochzuchtsorten”, dat zijn rassen, die op naam van één kweker staan, „Ringsorten”, dat zijn rassen, die door een beperkt, afgesloten aantal kwekers in de handel mogen worden gebracht, en „Gruppensorten”, die door een onbeperkt aantal kwekers kunnen worden verhandeld, mits zij voor zo'n ras op grond van hun veredelingswerk worden erkend.

De „Sortenliste der im Bundesgebiet zugelassenen Sorten” bepaalt welke rassen in de handel mogen worden gebracht en door welke bedrijven dit mag geschieden. Zodra en zolang een kweker een „Hochzuchtsorte” op de „Sortenliste” heeft staan, heeft hij het monopolie op de verhandeling van dit ras. Wordt hij er op geplaatst voor een „Ring-” of een „Gruppensorte”, dan heeft hij dit monopolie tezamen met een aantal andere kwekers. Om met een nieuw ras (een Hochzuchtsorte) op de „Sortenliste” te kunnen komen, moet eerst een identiteitsonderzoek plaats vinden en vervolgens een gebruikswaarde-onderzoek. Om met een selectie uit een grondras op de „Sortenliste” te kunnen komen zal wel bepalend zijn, of het bedrijf bewijzen kan, dat het wat aan de selectie doet, en of de selectie in de gebruikswaardeprouwen goed voor de dag komt. Met rassen van zelfbestuivers, die vóór het begin van deze regeling reeds algemeen eigendom waren, handelt men evenzo. Deze twee categorieën vallen dan onder het hoofd Gruppensorten. Op het eerste oog lijkt dit alles buitengewoon eenvoudig. Als de kweker maar eerst op de „Sortenliste” staat, is zijn monopolie gewaarborgd.

Maar in de eerste plaats is het niet zo eenvoudig als het lijkt. Want om verantwoorde beslissingen te kunnen nemen, blijft men toch voor dezelfde technische moeilijkheden staan als bij de bescherming van de kweker langs privaatrechtelijke weg (zie de artikelen Bescherming van de kwekerseigendom, De waarde van de bedrijfskenning voor kweekbedrijven I en II van resp. O. BANGA, J. SIEBENGA en O. BANGA in De Tuinbouw 5 (1950), 222; 6 (1951), 86 en 6 (1951), 111). En in de tweede plaats kleven er aan dit systeem toch ook wel grote maatschappelijke bezwaren. Deze mogen misschien

voor de landbouwgewassen minder zwaar wegen dan voor de tuinbouwgewassen, maar voor de tuinbouwgewassen zijn de bezwaren in ieder geval zeer groot.

Voor vegetatief voortgekweekte gewassen is, zoals we reeds hebben gezien, het absolute monopolie al om technische redenen een bezwaar. Voor de zaadgewassen strookt het systeem niet met de belangen van de tuinder en niet met het karakter van het gehele zaaizaadverkeer.

Het afkappen van de handel in alle andere rassen en selecties dan die welke uitdrukkelijk worden toegelaten, houdt geen rekening met de gevarieerde vraag van tuinderszijde in binnen- en buitenland, en verhindert de tuinder nog eens iets anders te proberen dan wat hem wordt voorgezet. De tuinder wordt daarmee tot een onmondig wezen gemaakt. Bij ons systeem van vrije handel en uitsluitend voorlichtende rassenlijst, tezamen met onderwijs en voorlichting op rassengebied en het betrekken van de tuinders bij onze praktijkproeven, heeft de tuinder meer kans een zelfstandig oordelend, mondig persoon te zijn.

Verder is het bij het onderzoek van de selecties op hun gebruikswaarde wel eenvoudig om de zeer goede van de zeer slechte te scheiden. Maar tussen deze twee bevindt zich een grote groep van selecties, die juist voldoende of juist onvoldoende zijn. Ik zou niet graag de verantwoording willen dragen de man met de juist-onvoldoende selectie voor lange tijd of blijvend van de handel uit te sluiten. Want na enige generaties veredelingswerk kan hij misschien wel beter zijn dan de juist-voldoende. Gratis reclame in de rassenlijst voor de goedgekeurde selecties is minder gevaarlijk in dit opzicht en geeft de eigenaar van de goedgekeurde selectie toch wel een voorsprong.

Ten slotte geeft het Duitse monopoliesysteem wel een erg dominerende positie aan de kwekers t.o.v. de andere groepen personen, die in de zaaizaadvoorziening een rol spelen. Om het zaaivak tot een florerend bedrijf te maken moeten verschillende functies elkaar aanvullen.

Veredelingswerk — vermeerdering tot een goed handelsproduct — en verspreiding van de zaden in binnen- en buitenland zijn functies die in één bedrijf verenigbaar zijn en ook vaak verenigd zijn. Maar veelal zal bij verschillende bedrijven toch het accent wat anders liggen, of zullen één of meer van deze functies praktisch ontbreken. Voor een kweker, die b.v. zelf geen degelijke exportervaring bezit en op het gebied van de export geen vakman is, maar bij wie het accent op het vakkundig veredelen ligt, zal het een voordeel zijn als een exporteur kans ziet grote hoeveelheden zaad van zijn ras ergens in het buitenland te plaatsen. De exporteur kan in zo'n geval aan het ras verdienen en kan er derhalve wel enige licentiebetalng voor over hebben, mits niet alle macht uitsluitend in de handen van de medebelanghebbende ligt.

Het werk van de kwekers is vaak op onredelijke wijze geëxploiteerd door andere personen, tot uiteindelijk nadeel zowel van de handel als van de kweker. Maar het omgekeerde is ook niet nodig, daar ook dit tenslotte voor alle belanghebbende groepen schadelijk zou zijn.

Het Kwekersbesluit 1941 bevat in de hoofdstukken III en IV de mogelijkheid tot het invoeren van publiekrechtelijke maatregelen die voorzien in een overheidscontrole op de toelating van rassen tot het handelsverkeer in Nederland. Deze

zijn tot heden wel van toepassing verklaard op de landbouwgewassen, maar niet op de tuinbouwgewassen. In tuinbouwkringen wenst men dit ook voor de toekomst niet.

HET JUISTE EVENWICHT

Tenslotte komen we dan nog even tot de vraag, hoe ver de rechten van de kweker behoren te reiken. Dit punt is nog in volle discussie bij een commissie uit de Vereniging voor de Handel in Tuin- en Bloemzaden. En de standpunten, die in deze commissie worden verdedigd, liggen nog vrij ver uiteen. In dit verband is het wel aardig, dat op het 5e congres van de „Assinsel” in Juni 1950 te Parijs, waar men de bescherming van de kwekerseigendom besprak, ook een brief van de F.A.O. werd voorgelezen, waarin medewerking werd verzocht om te komen tot een uitwisseling van gegevens over en voortkwekingsmateriaal van rassen ten behoeve van belanghebbenden in de gehele wereld. De bedoeling hiervan is, dat men overal zal kunnen beschikken over het best mogelijke rassenmateriaal, hetzij om de rassen zo te gebruiken, hetzij als kruisingsouders, ter opvoering van de voedselproductie in alle gebieden waar dit van belang is. De „Assinsel” heeft op dit verzoek gunstig geantwoord.

Ik geloof, dat wij het er allen over eens zijn, dat de kweker recht heeft op een behoorlijk aandeel in de winsten, die de door hem gekweekte rassen opleveren, maar dat hij zich daartegenover moet hoeden voor een te grote afsluiting van zijn rassen voor anderen. Hoe licht kan een extreem monopolisme van de kweker ten aanzien van zijn rassen niet leiden tot een monopolisering van Overheidswege ten behoeve van nationale handelsposities.

Om het juiste evenwicht te bewaren, heeft de kweker m.i. recht op een absoluut monopolie gedurende de eerste periode die nodig is om te zien of het ras in de praktijk opgang maakt en die de kweker in staat stelt zijn naam als kweker van het betreffende ras te vestigen. Daarna zou zijn recht moeten overgaan in een voorwaardelijk monopolie, waarbij hij verplicht zou zijn, zijn ras ook anderen ter vermeerdering in handen te geven tegen betaling van een redelijke licentie.

SAMENVATTING

1. De Plant Patent Act 1930 in de V.S., het Kwekersbesluit 1941 in Nederland, en de instelling van een „catalogue” plus de van toepassing verklaring van „la loi sur la répression des fraudes” op het verkeer met rassen in 1949 in Frankrijk, vormen drie belangrijke stappen in de ontwikkeling van de kwekersbescherming langs privaatrechtelijke weg.

2. Een vaste benaming van een ras en het verbinden van een recht aan een ras is alleen mogelijk voor zover een ras een vaste, identificeerbare zaak is. Daarom wordt onderscheid gemaakt tussen identificeerbare en niet-identificeerbare rassen. Alleen constant reproduceerbare rassen zijn identificeerbaar.

3. De rassen van vegetatief voortgekweekte gewassen en van zelfbestuivers zijn in de regel constant reproduceerbaar, en derhalve vatbaar voor een vaste, eventueel wettelijk te fixeren, naam, en vatbaar voor kwekersrecht.

4. In een ras van een kruisbestuiver is gewoonlijk wel een hoofdtype te onderscheiden, dat constant reproduceerbaar is, maar verder varieert het ras naar de selecteur, de graad van selectie en het seizoen van selectie. Het constant reproduceerbare hoofdtype noemen wij grondras. Een grondras is vatbaar voor een vaste benaming. Een nieuw grondras is tevens vatbaar voor kwekersrecht. Datgene, wat een selecteur iedere generatie van een bepaald grondras maakt, noemen wij selectie. Een selectie van een grondras van een kruisbestuiver is niet een geheel vaste identificeerbare zaak, en derhalve niet vatbaar voor een vaste naam of voor kwekersrecht.

5. Men behoort het er internationaal over eens te worden, dat de naam van een identificeerbaar ras of van een identificeerbaar grondras onverbrekkelijk aan het betreffende ras verbonden moet zijn, en niet ook nog aan iets anders. Derhalve moet het in de toekomst internationaal onmogelijk zijn zo'n rasnaam als handelsmerk te doen inschrijven.

6. Er is geen bezwaar tegen, dat verschillende selectiebedrijven aan hun eigen (niet-identificeerbare) selectie uit eenzelfde grondras ieder een verschillende afzonderlijke naam geven, want de naam van zo'n selectie verwijst in wezen alleen naar het bedrijf dat de selectie gemaakt heeft. Een dergelijke naam moet derhalve vatbaar blijven voor inschrijving als handelsmerk.

7. Behalve langs privaatrechtelijke weg heeft men ook getracht het werk van de kweker langs publiekrechtelijke weg te beschermen. Deze weg is het eerst ingeslagen in Duitsland. Het Kwekersbesluit 1941 maakt deze weg, naast de privaatrechtelijke, ook voor Nederland mogelijk; hij vindt tot heden alleen toepassing bij de landbouwgewassen.

8. Bij het volgen van de publiekrechtelijke weg komt het zwaartepunt te liggen op het aanwijzen van bedrijven, die, met uitsluiting van andere, voortkwekingsmateriaal van bepaalde rassen in de handel mogen brengen. De voorstanders van dit systeem menen, dat men dan zonder uitzondering alle kweekwerk kan beschermen. De moeilijkheden met de niet-identificeerbare rassen blijven, naar onze mening, echter dezelfde.

PUNTEN UIT DE DISCUSSIE

Een heterosisras zal inderdaad vatbaar moeten zijn voor kwekersrecht indien het ras te onderscheiden is van andere, bestaande rassen, en indien het inderdaad constant reproduceerbaar is. (Antwoord op vraag van ir A. DE ZEEUW).

Uit een bestaand grondras kunnen door selectie soms nieuwe grondrassen worden gewonnen, die van elkaar te onderscheiden zijn. Ook bestaat de mogelijkheid, dat iemand een nieuw grondras heeft gewonnen, en dat een ander hiervan een betere (niet identificeerbare) kwaliteitsselectie maakt dan de winner zelf. De gedachte is geopperd, dat in zo'n geval de maker van de betere kwaliteitsselectie het recht moet hebben het ras in licentie in de handel te brengen. (Antwoord op vragen van ir P. STADHOUDERS en M. KEULS).

Ir W. A. WIEBOSCH wijst er op, dat ook bij zelfbestuivers de identificatie van een nieuw ras, dat b.v. alleen afwijkt door een groter productievermogen, moeilijk zal kunnen zijn. De inleider beaamt dit, maar acht hier vergroting van de identificatiemogelijkheden door verfijning van de methodiek principieel mogelijk. Deze principiële mogelijkheid bestaat niet bij de identificatie van selecties voor kruisbestuivers daar hier de moeilijkheid zit in de variabiliteit, het niet-constant zijn van de kenmerken; daartegen kan een fijnere waarneming niet helpen.

SUMMARY

PROTECTION OF PLANT BREEDERS RIGHTS

1. The Plant Patent Act 1930 in the U.S.A., the Plant Breeders Decree 1941 in the Netherlands, and the foundation of a „catalogue” and the application of „la loi sur la répression des fraudes” on the trade with varieties of plants in 1949 in France, are three important steps in the development of the protection of breeders' rights based on civil law.

2. An established name for a variety and the institution of a right to a variety are possible only if that variety is definitely identifiable. Therefore a distinction is made between identifiable and non-identifiable varieties. Only varieties reproducing their specific characteristics without failure are identifiable.

3. The varieties of plants being propagated vegetatively or being autogamous, are, as a rule, constant when reproduced. Therefore they are eligible for an established name and for breeders' rights.

4. In the variety of a heterogamous plant usually a main type is discernible, which is constant when reproduced. But the other characteristics are more or less varying in accordance with the judgements of the breeders, the degree of selection and the season of selection. The constant main type we call basic variety. A basic variety is fit for definite denomination. A new basic variety is eligible for breeders' rights. What is procured by a breeder from a basic variety in every new generation we call a selection (strain). A strain is not absolutely constant neither identifiable. Therefore no breeders' rights can be awarded to it.

5. There should be international agreement, that the name of an identifiable variety or the one of an identifiable basic variety belongs exclusively to that very variety, and it should not be liable to registration as a trade mark.

6. It is allright that various breeders give a different name to their particular (non-identifiable) strain of the same basic variety, for such a name is only affording an indication of the particular breeder who raised that strain. The name of a strain should be liable to registration as a trade mark.

7. Besides the civil law, also the public law has been made subservient to the protection of plant breeders. Germany was the first country to do so. The Plant Breeders' Decree 1941 in the Netherlands affords the opportunity to apply both. Rights accruing from public law so far has only been taken advantage of for agricultural crops, not for horticultural plants.

8. If public law is chosen as a basis the emphasis is laid upon the control of the whole seed business and on the recognition of breeding companies, acquiring the exclusive right to propagate and sell stock of certain varieties. The general tendency is, that nobody can sell any seed without a licence. The advocates of this system believe that in this way they can protect every sort of plant breeding work, without discrimination of the strains of heterogamous plants. But our opinion is, that they cannot get away from such difficulties as are encountered with in the case of the non-identifiable varieties.

MEDEDELINGEN ¹⁾

VAN HET INSTITUUT VOOR DE VEREDELING VAN TUINBOUWGEWASSEN

1. **Hubbelling, N.** Vatbaarheid van stamslabonerasen voor ziekten, welke met het zaaizaad overgaan. 2e druk, Maart 1946 f 0,10
2. **Banga, O.** Onderzoek naar de cultuurwaarde van enige nieuwe tuinbonerasen. September 1945 Uitverk.
3. **Banga, O.** Sluitkoolproblemen in Amerika. September 1946. f 0,50
4. **Algemene Veredelingsdagen 1946.** Verslag van voordrachten en discussies. Maart 1947 f 0,50
- Veldhuizen van Zanten, N.** Richtlijnen voor de verdere ontwikkeling van het contact tussen Begun-
stigers en Instituut.
- Banga, O.** Perspectieven voor de veredeling van tuinbouwgewassen in Nederland.
- Wellensiek, S. J.** (Lab. v. Tuinb. pl.t.). De methode der herhaalde terugkruisingen.
- Prakken, R.** (Lab. v. Erfelijkheidsleer). Een en ander over de plantenveredeling in Zweden.
- Nannenga, E. T.** Ervaringen bij de identificatie van vroege kerserasen.
- Sonnerville, P. de** Nieuwe fruitrasen, die in Nederland op de voorgrond treden.
- Floor, J.** Nieuws op het gebied van fruitrasen in Engeland.
- Kronenberg, Hester G.** Selectie van aardbeien op gezondheid.
- Heide, R. van der** Ervaringen bij het kweken van ziekteresistente tomatenrasen.
- Hubbelling, N.** Ervaringen bij het kweken van ziekteresistente bonerasen.
- Sneep, J.** Photoperiodiciteit, vernalisatie en veredeling.
5. **Banga, O.** Rassenkeuze en rasveredeling bij groentegewassen in Oostenrijk. November 1947 Uitverk.
6. **Banga, O.** Krotenstudies. Nov./Dec. 1947 f 0,25
 - I. Invloed van de zaaitijd op de productiviteit van de kroten.
 - II. Invloed van de zaaitijd op de loofontwikkeling van kroten.
7. **Banga, O.** De veredeling van de aardbei in de V.S. van Amerika. December 1947 f 0,60
8. **Algemene Veredelingsdagen 1947.** Verslag van voordrachten en discussies. Juli 1948 f 1,15
- Banga, O.** Voor welke gewassen en op welke wijze is verdelingswerk economisch gerechtvaardigd en
gewenst. I. Algemene inleiding.
- Zwaan, Rijk** (Zaadproducent, R'dam). Idem. II. Groentegewassen.
- Rietsema, I.** (R.K. Land- en Tuinb.school, Breda). Idem. III. Fruitgewassen.
- Koopman, C.** (Vered.bedrijf Centr. Bureau, Hoofddorp). Kostenberekening bij verdelingswerk.
- Wellensiek, S. J.** (Lab. v. Tuinb. pl.t., Wageningen). Vegetatieve vermeerdering bij de veredeling, speciaal
van groentegewassen.
- Floor, J.** Over vegetatieve vermeerdering van fruitgewassen.
- Sneep, J.** Toepassing van de vegetatieve vermeerdering bij de veredeling van koolgewassen.
9. **Banga, O.** De veredeling van tuinbouwgewassen in de V.S. van Amerika. Juli 1948 Uitverk.
10. **Banga, O.** Krotenstudies. November 1948. f 0,25
 - III. Vernalisatie en devernalisatie van bieten.
 - IV. Verschillen in schiet-neiging bij verschillende rassen en selecties van platte of ronde kroten.
11. **Algemene Veredelingsdagen 1948.** Verslag van voordrachten en discussies. December 1948 f 1,05
- Banga, O.** De huidige stand van de mogelijkheden voor bescherming van de kwekerseigendom.
- I. De perspectieven van het Kwekersbesluit 1941 voor verschillende tuinbouwgewassen.
- Erkelens, M. A.** (N.A.K.-B., Den Haag). Idem. II. Contrôle op de vermeerdering van moeilijk te deter-
mineren rassen van fruitgewassen.
- Barten, D.** (Fa. Jacob Jong, Noordscharwoude). Idem. III. De mogelijkheid van bescherming bij toe-
passing van het „Deense systeem” bij niet-determinabele rassen van groentegewassen.
- Hiele, T. van** (Rijkstuinb.cons. voor koelaangelegenheden, Bennekom). Richtlijnen voor het kweken van
rasen van fruit- en groentegewassen, die geschikt zijn voor bewaring, conservering of diepvriezen.
- I. Bewaring.
- Zweede, A. K.** (Inst. Bewaring en Verwerking Tuinb.prod., Wageningen). Idem. II. Verwerking.
12. **Banga, O.** Het kweken van nieuwe vruchtboomonderstammen in Engeland. Maart 1949 f 0,20
13. **Banga, O.** en **Hester G. Kronenberg.** Teelt en veredeling van aardbeien in België. Juni 1949 f 0,20
14. **Banga, O.** Krotenstudies. Juli 1949 f 0,50
 - V. De inwendige vleeskleur van kroten. Haar beoordeling bij rasvergelijking en selectiewerk.
15. **Andeweg, J. M.** Veredelingsdoeleinden en -resultaten bij de tomaat. September 1949 f 0,20
16. **Hubbelling, N.** Veredelingsdoeleinden bij slabonen. September 1949 f 0,20

¹⁾ Zolang de voorraad strekt kunnen deze publicaties franco worden toegezonden, na ontvangst van het vermelde bedrag op giro no. 425340 van het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen te Wageningen onder vermelding van wat verlangd wordt.

17. Algemene Veredelingsdagen 1949. Verslag van voordrachten en discussies. Mei 1950 f 1,40
Banga, O. Selectie en groei­kracht bij kruisbestuivers.
Sneep, J. Enige ervaringen op het gebied van de zaadteelt.
Minderhoud, A. (Rijksbijzetsel­cons., Wageningen). Het gebruik van bijen en hommels voor bestuiving in afgesloten ruimten.
Jacobi, E. F. (Rijkstuinb.cons., Boskoop). De taak van het Proefstation voor de Boomkwekerij te Boskoop.
Veldhuyzen van Zanten, N. (N.V. Sluis en Groot's Kon. Zaadt. en Zaadh., Enkhuizen). Wat moet het Nederlandse zaadvak doen om tegen het buitenland opgewassen te zijn.
Banga, O. Mogelijkheden voor samenwerking in het veredelingswerk bij fruit.
Kronenberg, Hester G. Variaties in rassen van klein fruit.
Sonnaville, P. de Mutaties in het grote fruit.
18. Zeventien korte artikelen voor boomkwekers. Juni 1950 Uitverk.
Floor, J. Kwee en vorstgevoeligheid.
 Importkwee.
 Crab C.
 De zaailingonderstam.
 De russenstam.
 Redcoat Grieve.
Sonnaville, P. de Nieuwe, veelbelovende appelfrassen.
 Enkele nieuwe perenrassen.
Floor, J. Laxton no. 1 en Laxton Perfection.
Kronenberg, H. G. en E. T. Nannenga. De frambozenrassen ir Leendertz en Verbeterde Pruisen.
Nannenga, E. T. De frambozenrassen Malling Enterprise, Malling Landmark en Malling Promise.
Weerdt, J. H. v. d. Het oculeren van perziken.
 Het stekken van kruisbessen.
Floor, J. Het stekken van Myrobolan B.
 Het afleggen.
 Het aanaarden.
 Vakliteratuur.
19. **Banga, O.** Krotenstudies. September 1950 f 1,50
 VI. De invloed van het loof op de groeisnelheid van de knol.
 VII. Classificatie van platte en ronde krotten naar knolindex, niveau van loofprestatie en groeisnelheid.
20. Praktijkproeven tomaten 1948—1949. October 1950 f 0,75
 21. **Banga, O.** Krotenstudies. November 1950. VIII. Veredelingsmethodiek bij de rode biet f 0,25
 22. **Kronenberg, H. G.** Teelt en verdeling van fruitgewassen in Zwitserland. December 1950 f 0,25
 23. **Banga, O. en J. Sneep.** Verdeling van tuinbouwgewassen in Denemarken. December 1950 f 0,25
 24. **Floor, J.** Het enten van noten. Januari 1951 f 0,35
 25. **Floor, J.** De vermeerdering van onderstammen voor fruitgewassen. Augustus 1951 f 0,75
 26. **Banga, O.** Bescherming van de kwekers­eigendom. October 1951 f 0,30

RASSENLIJSTEN ¹⁾

UITGEGEVEN DOOR HET INSTITUUT VOOR DE VERDELING VAN TUINBOUWGEWASSEN

- Eerste Beschrijvende Rassenlijst voor Griendhout, 1940. Redacteur Ir W. D. J. Tuinzing. (Uitgegeven door de N.A.K., maar verkrijgbaar bij het I.V.T.) f 0,17
 Tweede Beschrijvende Rassenlijst voor Populieren, Wilgen en Iepen, 1947. Redacteur Prof. Dr G. Houtzagers f 0,50
 Vierde Beschrijvende Rassenlijst voor Groentegewassen, 1951. Redacteur Dr O. Banga f 1,50

¹⁾ Zie noot op voorgaande pagina

**PUBLICATIES VAN HET INSTITUUT VOOR DE VEREDELING VAN
TUINBOUWGEWASSEN IN ANDERE ORGANEN OF IN BOEKVORM EVENTUEEL
IN SAMENWERKING MET ANDERE INSTELLINGEN**

Van de artikelen, waarbij de prijs genoemd is, zijn in beperkte mate overgedrukt beschikbaar.
Overigens wende men zich tot de opgegeven bronnen.

Banga, O. Bijdrage tot het rassenonderzoek van kropsla. Med. van de Tuinbouwvoorl.dienst no. 14, 1939	f 0,32
Banga, O. Een vergelijking van het voor meeldauw onvatbare tomatenras „Vetomold” met enkele Nederlandse rassen van kastomaten. Med. v. d. Tuinbouwvoorlichtingsdienst no. 24, 1941	f 0,32
Banga, O. Bloemkoolstudies. Med. v. d. Tuinbouwvoorlichtingsdienst no. 30, 1942	f 0,32
Banga, O. Bijdrage tot het rassenonderzoek van andijvie. Med. v. d. Tuinbouwvoorl.dienst no. 32, 1942	f 0,32
Banga, O. Veredeling van Tuinbouwgewassen. Algemene grondslagen. Tjeenk Willink, Zwolle, 1944, 211 pp.	f 3,35
Kronenberg, H. G. Kort verslag van het onderzoek naar de aardbeienziekten in Kennemerland. Med. Inspecteur van de Tuinbouw en het Tuinbouwonderwijs 7, (Januari 1944), no. 1, p. 26.	
Banga, O. De taak van de keuringsdiensten bij het effectief maken van het kwekersrecht. Med. Directeur van de Tuinbouw 8, (Jan./Juni 1945), no. 1/6, p. 6.	
Braak, J. P. Kortedag-behandeling van kropsla. Med. Dir. van de Tuinb. 8, (Oct. 1945), no. 10, p. 155.	
Hubbelling, N. Ziektebestrijding en gezondheidsselectie bij tuinbonen. Med. N.A.K.-G. 3, (Febr. 1946), no. 14, p. 96 en no. 15, p. 103.	
Kronenberg, H. G. en B. Machielse. Aardbeisenselectie voor Kennemerland. Med. Directeur van de Tuinbouw 9, (Jan. 1946), no. 1, p. 20.	
Andeweg, J. M. Het kweken van Cladosporium resistente tomaten. Med. N.A.K.-G. 4, (April 1947), no. 26, p. 201.	
Banga, O. Gevoeligheid voor de daglengte van doperwtenrassen. Med. Directeur van de Tuinbouw 10, (Febr. 1947), no. 2, p. 81.	
Banga, O. Het begrip warmtesom als kenmerk van doperwtenrassen. Med. Directeur van de Tuinbouw 10, (April 1947), no. 4, p. 198.	
Banga, O. Enkele grepen uit de veredeling van tuinbouwgewassen in de Ver. Staten. Med. Directeur van de Tuinbouw 10, (Juli en Aug. 1947), no. 7, p. 382 en no. 8, p. 437	f 0,10
Hubbelling, N. Amerikaanse slabonenrassen. Med. N.A.K.-G. 4, (April 1947), no. 26, p. 201.	
Kronenberg, H. G. Kan met gezondheidsselectie in de frambozen nog iets worden bereikt? De Fruitteelt 37, (Juli 1947), no. 28, p. 218.	
Floor, J. en J. H. v. d. Weerdt. Nieuws uit België op het gebied van het kweken van vruchtbomen. De Boomkwekerij 3, (Nov. 1947), no. 3, p. 17 en no. 4, p. 26.	f 0,10
Klinkenberg, C. H. (Lab. Myc.) en H. G. Kronenberg (I.V.T.). Aardbeiplanten; ziekten, teelt en selectie. Uitgeversbedrijf voor de Tuinbouw N.V., Surinamestraat 18, 's-Gravenhage, 1947, 28 pp.	f 1,—
Boom, B. K. Boomteelt. Uitgever: H. Veenman & Zonen, Wageningen, 1948, 147 pp. Ingenaaid f 4,25, geb. f 5,75	f 5,75
Andeweg, J. M. Welk tomatenras moet ik in 1948 telen? De Tuinbouw 3, (Januari 1948), no. 1, p. 3.	
Floor, J. Vegetatieve vermeerdering van fruitgewassen. De Boomkwekerij 3, (Februari 1948), no. 10, p. 73.	
Davidse, J. Uit de geschiedenis van de cyclamen-veredeling. Vakbl. voor de Bloemisterij 3, (April 1948), no. 25.	
Andeweg, J. M. Een gemakkelijk morphologisch kenmerk bij selectie van tomaten. Zaadbelangen 2, (Mei 1948), no. 9, p. 106.	
Davidse, J. Het rassenonderzoek bij doperwtten. Zaadbelangen 2, (Mei/Juni 1948), no. 10/11, p. 118/126	f 0,10
Gerritsen, C. J. Het barsten van kersen. Med. Directeur van de Tuinbouw 11, (Mei 1948), no. 5, p. 348.	
Kronenberg, H. G. Aardbeirassen. Groenten en Fruit 3, (Mei 1948), no. 48, p. 652.	
Nannenga, E. T. Kwekerij-kenmerken van kersen. De Boomkwekerij 3, (Juni 1948), no. 19, p. 152.	
Sneep, J. en G. Elzinga. Resultaten van een steekproef met hartloze bloemkool. Med. Directeur van de Tuinbouw 11, (Juni 1948), no. 6, p. 393	f 0,10
Gerritsen, C. J. De teelt van kersen in België. Med. Directeur van de Tuinbouw 11, (Juni 1948), no. 6, p. 406.	
Gerritsen, C. J. De plaats van de kers in de fruitteelt. De Fruitteelt 38, (Juni 1948), no. 24, p. 396.	
Gerritsen, C. J. Is de aanplant van kersen nog verantwoord? De Tuinbouw 3, (Juni 1948), no. 6, p. 143.	
Andeweg, J. M. Gele komkommerrassen. Groenten en Fruit 4, (Juli 1948), no. 4, p. 51.	
Hubbelling, N. Over de bestrijding van ziekten en de teelt van resistente rassen bij bonen. Groenten en Fruit 4, (Juli 1948), no. 1, p. 10.	
Andeweg, J. M. Practijkproeven met tomatenselecties in 1948. Groenten en Fruit 4, (Juli 1948), no. 1, p. 8.	
Gerritsen, C. J. Verwarring in enkele kerserassen. De Fruitteelt 38, (Oct. 1948), no. 40, p. 672.	
Floor, J. De opzet van proeven met onderstammen. Med. Dir. v. d. Tuinbouw 11, (Nov. 1948), no. 11, p. 710.	
Sneep, J. De vier belangrijkste kropslarassen. De Tuinbouw 3, (Nov. 1948), no. 11, p. 294.	
Kronenberg, H. G. (I.V.T.), J. D. Gerritsen (R.t.c., Geldernalsen), C. H. Klinkenberg (Lab. Myc.), m.m.v. M. A. Erkelens (N.A.K.-B.) en A. K. Zweede (Inst. Bew. en Verw. Tuinb. prod.). De aardbei. Tjeenk Willink, Zwolle, 1948, 327 pp. Inscn. f 7,—, geb. f 8,50	f 8,50
Sneep, J. De Cavallius reuzenspinazie. Groenten en Fruit 4, (Nov. 1948), no. 20, p. 279.	
Davidse, J. Over enige Allium-soorten, die tot groentegewassen gerekend worden. Groenten en Fruit 4, (Dec. 1948), no. 25, p. 360.	
Banga, O. Practijkproeven met selecties van groentegewassen volgens het Deense systeem. Zaadbelangen 3, (Jan./Febr. 1949), no. 2/3, p. 13/25	f 0,10
Floor, J. Aalbesrassen. De Fruitteelt 39, (Febr. 1949), no. 5, p. 92.	
Banga, O. Punten in het verdelingswerk, die de aandacht verdienen. De Tuinbouw 4, (Febr. 1949), no. 2, p. 38.	
Banga, O. Veredelingsmethoden. De Tuinbouw 4, (Maart 1949), no. 3, p. 72.	
Sneep, J. Mogelijkheden tot verbetering van de asperge (I en II). Tuinbouwblad (Vakblad Tuinbouwbond N. C. B.) 2, April 1949, no. 4/5, p. 28/36	f 0,10
Banga, O. Selectie van ronde of platronde krotten op inwendige kleur. Zaadbelangen 3, (Mei 1949), no. 9, p. 106	
Banga, O. Veredeling van de asperge in Californië. Med. Directeur van de Tuinbouw 12, (Mei 1949), no. 5, p. 264	f 0,10

- Gerritsen, C. J. Wanneer zullen we Meikersen in Mei kunnen eten? De Fruitteelt 39, (Juni 1949), no. 22, p. 408.
- Hubbeling, N. Over virusziekten bij bonen. Tijdschrift over Plantenziekten 55, (Mei/Juni 1949), afl. 3, p. 229.
- Banga, O. Bepaling van het rassensortiment. Zaadbelangen 3, (Juni 1949), no. 11, p. 129.
- Kronenberg, H. G. Een slechte vruchtzetting bij het aardbeiras Jucunda. Groenten en Fruit 5 en De Fruitteelt 39, (Juli 1949), no. 1/28, p. 7/512.
- Banga, O. Wege zur Verbesserung des Obstbaues in den Niederlanden. Früchte und Gemüse, Basel, (Oct. 1949), no. 3, p. 14.
- Sonnerville, P. de. Mutaties bij het groot fruit. De Fruitteelt 39, (Nov. 1949), no. 46, p. 867.
- Gerritsen, C. J. De vooruitzichten van de notenteelt. De Fruitteelt 39, (Dec. 1949), no. 52, p. 1020.
- Gerritsen, C. J. Plant een noteboom. Nieuwe aspecten door toegepaste selecties. Boer en Tuinder 3, (Dec. 1949), no. 155, p. 7.
- Sonnerville, P. de. Enkele nieuwe pererassen. De Boomkwekerij 5, (Jan. 1950), no. 7, p. 60.
- Hubbeling, N. Rassenkeuze. Ziekteresistentie en nieuwe rassen. Groenten en Fruit 5, (Jan. 1950), no. 26, p. 522.
- Gerritsen, C. J. Veredelde notebomen. Zijn er afzetmogelijkheden? De Boomkwekerij 5, (Jan. 1950), no. 8, p. 66.
- Gerritsen, C. J. Veredelde notebomen. Aan welke eisen moet een goed noteras voldoen? De Boomkwekerij 5, (Febr. 1950), no. 9, p. 73.
- Sneep, J. Rassenkeuze bij bloemkool. Groenten en Fruit 5, (Febr. 1950), no. 31, p. 642.
- Gerritsen, C. J. De vooruitzichten van de notenteelt. De Fruitteelt 40, (Maart 1950), no. 9, p. 168.
- Nannenga, E. T. en C. J. Gerritsen. De kers Early Rivers en Fröhste der Mark. De Boomkwekerij 5, (Maart 1950), no. 11, p. 88.
- Floor, J. Het proefstation East Malling. De Fruitteelt 40, (Maart 1950), no. 10, p. 188.
- Sneep, J. Rassenkeuze bij spruitkool. Groenten en Fruit 5, (Maart 1950), no. 34, p. 705.
- Banga, O. Uitslag Praktijkproeven 1949 Berlikumer wortel. Groenten en Fruit 5 en De Tuinderij 30, (Maart 1950), no. 35/11, p. 729.
- Sneep, J. De waarde van onze tuinbouwproducten voor de vitamine C voorziening. Voeding 11, (Maart 1950), no. 3, p. 91
- Gerritsen, C. J. Het enten van kersen. De Fruitteelt 40, (April 1950), no. 14, p. 281.
- Andeweg, J. M. Witte komkommerrassen. Groenten en Fruit 5, (1950), no. 38/39, p. 804 en Zaadbelangen 4, (1950), no. 6, p. 362.
- Banga, O. Sortenprüfung und Sortenschutz von Gemüse in den Niederlanden. Früchte und Gemüse, Basel, (April 1950), no. 1, p. 6.
- Sonnerville P. de. Enkele bekende en minder bekende winterperen. De Boomkwekerij 5, (Mei 1950), no. 16, p. 130.
- Boom, B. K. Het aanstaande Internationaal Botanisch Congres. De Boomkwekerij 5, (Mei 1950), no. 17, p. 135.
- Kronenberg, H. G. (I.V.T.), C. H. Klinkenberg (Lab. Myc.), M. A. Erkelens (N.A.K.-B). Voorjaarsbont in het aardbeiras Madame Moutot. De Tuinderij 30, (Juni 1950), no. 22.
- Gerritsen, C. J. Veredelde notebomen. De Boomkwekerij 5, (Juni 1950), no. 19, p. 150.
- Gerritsen, C. J. Rassenkeus en rentabiliteit van de kersenteelt. De Fruitteelt 40, (Juni/Juli 1950), no. 26/29, p. 496/552.
- Keuls, M. Rassen- en factorenproeven. Internationaal Tijdschrift voor Brouwerij en Mouterij 1949, 1-2, p. 1.
- Kronenberg, H. G. Enkele nieuwe frambozenrassen uit East Malling. De Boomkwekerij 5, (Aug./Sept. 1950), no. 22/23, p. 178/192.
- Floor, J. Het afleggen van pruime-onderstammen. Jaarboek van „de Proefruin”, Boskoop 1949, p. 91—93 f 0,15
- Banga, O. Bescherming van de kwekerseigendom. De Tuinbouw 5, (Sept. 1950), no. 9, p. 222.
- Sonnerville, P. de. President Drouard-Beurré d'Anjou. De Fruitteelt 40, (Sept. 1950), no. 39, p. 737.
- Gerritsen, C. J. De teelt van okkernoten. De Nieuwe Veldbode 17, (Oct. 1950), no. 4, p. 74.
- Gerritsen, C. J. De kers en andere fruitsoorten in Frankrijk. Bijlage Med. Directeur van de Tuinbouw, (Nov. 1950), p. 181.
- Boom, B. K. De Corsicaanse den en zijn verwanten. De Boomkwekerij 6, (Dec. 1950), no. 6, p. 42).
- Banga, O. Uitslag practijkproeven tuinhonen, bakwortelen, platronde en ronde krotten. Zaadbelangen 5, (Jan. 1951), no. 2, p. 18 en in diverse andere vakbladen.
- Banga, O. De veredeling van kruisbestuivende groentegewassen. Erfelijkheid in Praktijk 12, (Jan./Febr. 1951), no. 1, p. 1.
- Banga, O. Uitslag praktijkproeven met pronkbonen 1951. Zaadbelangen 5, (Maart 1951), no. 5, p. 60. De Zaadwereld 15, (April 1951), no. 3, p. 96 en in diverse andere vakbladen.
- Kronenberg, H. G. Ervaringen in Schotland met de Malling Promise en enkele andere frambozenrassen. De Boomkwekerij 6, (Maart 1951), no. 10, p. 82.
- Eizenga, G. Wenken voor de kruidenteelt in Maart. Herba 10, (Maart 1951), no. 2, p. 36. Verschijnt elke maand, behalve in Herba ook in andere vakbladen, vanaf Maart 1951.
- Banga, O. Hoe veredelt men een gewas? Herba 10, (Maart 1951), no. 2, p. 25.
- Dijkstra, S. P. Verbeterde uitvoering van de door Hegnauer en Flück ontworpen methode voor de snelle bepaling van het alkaloidgehalte van Solanaceen-drogerijen. Pharmaceutisch Weekblad 86, (Maart 1951), p. 129.
- Banga, O. Uitslag praktijkproeven met Westlandse Boerenkool in 1949-1950 en 1950-1951. Zaadbelangen 5, (Maart 1951), no. 6, p. 73. De Zaadwereld 15, (April 1951), no. 3, p. 96 en in diverse andere vakbladen.
- Gerritsen, C. J. Walnutselecties. De Fruitteelt 41, (April 1951), no. 14, p. 244.
- Banga, O. De waarde van de bedrijfskenning voor kweekbedrijven. De Tuinbouw 6, (Mei 1951), no. 5, p. 111.